

Hur ska Avtalssekreterare och Förbundssekreterare utses i Handels?

Hur organiserar vi och övriga LO-förbund oss idag

Historiskt har Handels tradition varit att förbundets verkställande utskott (VU) väljs på kongressen. VU består av tre personer som väljs till förbundsordförande, 1e vice resp 2e vice ordförande.

VU har att besluta i löpande ärenden och behandla frågor av brådskande natur. För att VU ska kunna fatta giltigt beslut krävs att minst två av tre är ense om beslutet.

VU har ett gemensamt övergripande ansvar för hela förbundets verksamhet men delar upp ansvarsområden sinsemellan, såsom internationella frågor, organisering, personal, tvärfackligt, facklig/politiskt, avtals- och förhandlingsfrågor samt organisationsfrågor.

VU utgör tillsammans med FS förbundets valda ledning.

I förbundet har vi även anställda chefer på förbundskontoret som tillsammans utgör förbundets anställda ledning och leds av en Kanslichef (chefer finns även i Handels avdelningar och utgör där en del av avdelningens ledning).

Cheferna tillsammans med de anställda i respektive grupp är experter på sina respektive frågor. Historiskt har Avtalssekreterare och Förbundssekreterare varit två av dessa chefer.

Skälet har främst varit att säkerställa att dessa personer har den kompetens och detaljkunskap som krävs för rollen genom att de genomgår ett anställningsförfarande men även för att undvika att det blir en personfråga på kongressen.

Dessa funktioner anställs av Förbundsstyrelsen (som väljs av kongressen) Beslutanderätten i avtals- och förhandlingsfrågor samt tex stadgefrågor ligger också på FS vilket gör att vi både säkrat upp att beslut om anställning av dessa roller samt beslut i frågor relaterade till rollerna fattas i demokratisk ordning.

Till och från genom åren har vår ledningsorganisation diskuterats, men varje gång har vi landat i att bibehålla den oförändrad. Viktigt att komma ihåg är att det aldrig funnits något formellt hinder att utse någon av de valda VU ledamöterna till Avtals- respektive Förbundssekreterare om man skulle finna det lämpligt.

Om vi tittar på övriga LO förbund kan vi konstatera att det i denna fråga inte finns något likriktning då de har valt att organisera sig på lite olika sätt. Många är fyra personer i VU där Avtalssekreterare och Förbundssekreterare ingår, några är tre eller fyra och har en anställd eller vald jurist som avtalssekreterare. Några har både Kanslichef och Förbundssekreterare medan andra har antingen eller. I vissa förbund är alla eller några VU ledamöter också chefer i organisationen, i andra är de inte chefer utan just valda ledare. Det finns inte heller någon tydlig skiljelinje i organisation baserat på storlek på förbund. Detta tyder på att respektive förbund har valt att organisera sig baserat på förbundets organisation i övrigt men även historia och tradition spelar in.

Kongressen 2021

Till kongressen 2021 skrev avdelning 20 en motion där man menade att Handels bör välja både avtals- och förbundssekreterare (eller motsvarande) på Handels kongress.

Så här skriver avdelningen i sin motion:

Motion Sta.266

Välj sekreterarposterna

I princip alla LO-förbund samt LO själva väljer avtalssekreterare samt förbundssekreterare (eller motsvarande) på sina respektive kongresser, det vill säga alla utom Handels.

Nu är det dags att även Handels demokratiserar den processen och väljer dessa två viktiga poster på kongressen. Fyllnadsval kan ske på förbundsråd eller extra förbundsråd.

Jag föreslår kongressen besluta

- att avtalssekreterare väljs på kongress
- att förbundssekreterare väljs på kongress

I motionssvaret föreslog förbundsstyrelsen att båda att-satserna skulle anses besvarade och att frågan skulle utredas vidare för beslut på förbundsrådet. Så här formulerade förbundsstyrelsen sitt svar som också blev kongressens beslut.

Utlåtande över motion Sta.266

Att välja förbundssekreterare och avtalssekreterare som poster i VU på kongressen är en fråga som diskuterats till och från under ett tag och vi tycker att det är något som bör utredas ytterligare för att i så fall ske på kongressen 2026.

För att ge ordentligt med tid för avdelningarna att förbereda sig och diskutera de namn man skulle vilja nominera till de två posterna, om de ska väljas på kongressen 2026, är vårt förslag att det genomförs en ordentlig utredning som presenteras på Förbundsrådet senast 2023 för beslut i frågan. Med anledning av ovanstående föreslår vi att motionen anses besvarad.

Utredning

Förbundsstyrelsen gav Åsa Kratz och Mats Panther i uppdrag att göra en utredning med följande frågeställningar:

- *Fördelar med att välja rollerna på kongress*
- *Nackdelar med att välja rollerna på kongress*
- *Kan eller bör någon av rollerna innehas av en anställd och vad blir konsekvensen av olika ställningstaganden i detta avseende*
- *Skulle ett beslut att förbundssekreterare ingår i verkställande utskott innebära att man behöver utöka antal ledamöter till fyra istället för tre*
- *Skulle förbundssekreterare också ha huvudsakligt stadgeansvar*
- *Hur ska fyllnadsval genomföras om någon av de som innehar rollerna försvinner under innevarande kongressperiod*

Utredningen lämnade in sin slutrapport i början av året och uttrycker sig där positiva till att utöka Verkställande utskottet till fyra personer samt att kongressen väljer både avtalssekreterare och förbundssekreterare. Det skulle innebära att VU består av:

- Förbundsordförande
- Vice förbundsordförande
- Förbundssekreterare
- Avtalssekreterare

I samband med att tidigare avtalssekreterare gick i pension (2022) har vi på prov utsett en ledamot i VU till förbundets avtalssekreterare. Detta skulle behöva utvärderas för att kunna dra slutsatser kring hur det påverkar vår organisation tex i relation till övriga i VU, chefer, gruppen avtal- och

förhandling (både chef och medarbetarna) och avdelningarna men även i relation till andra organisationer.

Förbundsstyrelsens slutsatser och beslut

Vi har precis genomfört en stor organisationsutredning i förbundet där vi föreslår kongressen att bli fatta beslut om att minska antalet avdelningar under kongressperioden. Om kongressen fattar beslut enligt förslaget kommer det även på sikt få en påverkan på förbundsstyrelsens sammansättning. I dagsläget vet vi dock inte hur.

Under våren inleds en extern utredning av förbundskontorets organisation med syfte att genomlysna nuvarande arbetssätt och struktur så att vi använder medlemmanas pengar på ett effektivt sätt. Vad denna utredning kommer dra för slutsatser och vilka beslut som fattas därefter vet vi inte i dagsläget, men det kan få påverkan på hela Handels organisation.

Förbundet har även under flera år haft en negativ medlemsutveckling vilket påverkar vår fackliga styrka ute på arbetsplatserna men det innebär även minskade intäkter och därmed påverkan på vår ekonomi. Det viktigaste uppdraget vi alla har är att vända den trenden.

Vi ser nu på siffrorna att det finns ett trendbrott sedan andra halvåret 2024. Det är väldigt positivt och en effekt av att vi styrt våra resurser och att alla har lagt fokus på denna uppgift. Vi har dock ännu inte en positiv medlemsutveckling så arbetet måste fortsätta. Det har gjort att vi lägger ännu mer fokus på frågan och tillsätter extra resurser i form av ett projekt som startas upp under 2025.

Att utöka VU innan vi vet hur vår organisation kommer se ut blir en märklig ordning. Organisationsutredningen föreslår ju att antalet avdelningar ska bli färre. Det kommer föranleda diskussioner kring hur FS då ska se ut i framtiden och hur vi i övrigt ska bygga vår demokratiska organisation. Hur VU ska se ut borde ligga med i detta arbete, både kring antal VU ledamöter och vilka roller som ska väljas på kongressen.

Att utöka VU innebär utökade kostnader för förbundet vilket inte heller känns rätt med tanke på det ekonomiska läget vi befinner oss i.

Att fatta stora beslut sammanhållet är viktigt för trygghet och kontinuitet i förbundet. Det är också viktigt att det finns ordentliga underlag och tid för att vända och vrida på frågorna innan beslut ska fattas, men även för att kunna hantera konsekvenserna av fattade beslut om organisationsförändringar.

Detta sammantaget gör att FS bedömning är att det bästa är att vi inte i nuläget förslår någon förändring gällande antal VU ledamöter eller vilka roller som ska väljas på kongressen.

Med anledning av ovanstående väljer FS:

- Att* I nuläget inte ta ställning till slutsatserna i utredningen om att välja avtals- och förbundssekreterare på kongressen.
Det rimliga är att kongressen i höst först fattar beslut utifrån organisationsutredningens förslag. Men även att invänta utredningen om förbundskontorets organisation och hur vi använder medlemmarnas pengar mest effektivt, för att även kunna ta hänsyn till de slutsatserna.
- Att* därför inte föreslå någon förändring på 2025 års kongress
- Att* när beslutet om antal avdelningar fattats ska förbundsrådet, senast 2027, besluta om huruvida man inför nästa kongress ska arbeta med inriktningen att på kongressen välja en avtalssekreterare och/eller en förbundssekreterare